

KUNTIEN VÄLINEN YHTEISTYÖ LUONNON MONIMUOTOISUUDEN VAHVISTAMISESSA

Esimerkkinä VALONIA ja Helmikunnat-yhteishanke

Katariina Yli-Heikkilä, Luontokunnat-verkoston aamukahvit 14.9.2021

VALONIA

LAAJA-ALAINEN ASiantuntijaorganisaatio

- Varsinais-Suomen kuntien yhteinen kestävän kehityksen asiantuntijaorganisaatio. 15 - 20 työntekijää, henkilömäärä ja asiantuntemus vaihtelevat projektitilanteen mukaan.

USEITA TEEMAKOKONAISUUKSIA

- Ohjelma2030 -> Hiilineutraali Varsinais-Suomi, Monimuotoinen luonto, Luonnonvarojen kestävä käyttö
- energia, ilmasto, vesiensuojelu, luonnon monimuotoisuus, kiertotalous, kestävä liikkuminen, ympäristökasvatus, vastuulliset hankinnat, osallisuus, ympäristöviestintä

OHJAAVA, SPARRAAVA JA NEUVOVA ORGANISAATIO

- Ilmasto-, ympäristö- ja kestävän kehityksen ohjelmissa avustaminen kunnissa, hankeideointi ja suunnittelu, eri tahojen törmäyttäminen, asiantuntijarooli.

RAHOITUS

- Kuntien perusrahoitus noin 25 %, loput hankerahoitusta. Toimimme osana **Varsinais-Suomen liittoa** ja toimipiste Turussa.

KUNTIEN TARPEET OVAT VALONIAN TYÖN LÄHTÖKOHTA.

YHTEISTYÖ ETENEE TYYPILLISESTI TÄHÄN TAPAAN:

1. KUNNASSA TODETAA JOKIN TARVE

Usein Valoniaa tarvitaan avuksi ideointiin etenkin tilanteessa, jossa asiantuntijatyöhön tai toteutukseen ei löydy kunnasta luontevaa edistäjää. Yhteyttä voi ottaa matalalla kynnyksellä!

2. POHDITAAN SOPIVA RATKAISU

Valonia auttaa ideoimaan ratkaisua, mahdollista toteutusta tai testausta. Kunnilla on käytössään Valonian asiantuntemus sekä kokemus mm. hankkeistamisesta ja rahoituksen selvittämisestä sekä laajat yhteistyöverkostot.

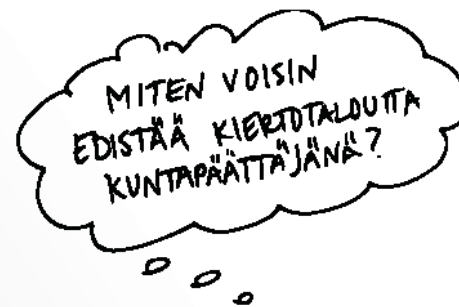

3. RYHDYTÄÄN TOIMEEN!

Käytännön toteutus voi olla lähes mitä tahansa: kartoitus, kokeilu tai koulutuspaketti, osallistava kampanja tai uudenlaisen toimintamallin testaus yritysten ja kunnan toimijoiden kanssa.

4. KUNTA OTTAA UUDET OPIT KÄYTTÖÖN

Kun ratkaisu on saanut lopullisen muotonsa, jää kunnan tehtäväksi huolehtia toimeenpanon jatkosta. Valonia voi auttaa mm. viestinnässä ja kohderyhmien tavoittamisessa, hyvien mallien levittämisestä muihinkin kuntiin sekä jatkosuunnittelussa.

MITEN TÄTÄ KAIKKEA TOTEUTETAAN?

- Hankeyhteistyö – resurssien mahdollistaminen kuntiin (esimerkkinä Helmikunnat, josta myöhemmin)
- Yhteistyöryhmät – kokemusta jo 20 vuoden ajan
- Kuntien sparraus ja neuvonta – teemoihin perehtyneet asiantuntijat

ESIMERKKEJÄ YHTEISTYÖRYHMISTÄ

- Valonia on kuntarahoitteinen organisaatio, jonka ohjausryhmässä on laaja kuntaedustus. Kokoontuu 4 kertaa vuodessa. Päätehtävänä seurata ja kehittää Valonian työtä.
- Säännöllisiä teematapaamisia mm.:
 - Kuntien ilmastotapaamisiin kokoontuu kuntien ilmastotyötä tekevät (4 krt vuodessa).
 - V-S kuntien hankinta-asiantuntijoiden verkosto kokoaa kuntien hankinnoista vastaavia henkilöitä noin 8 kertaa vuodessa.
 - Vesiensuojelu- ja vesihuoltoryhmä kaksi kertaa vuodessa kokoaan Varsinais-Suomen vesiensuojelu- ja -hoitotyötä tekevät kuntien viranhaltijat, ELY + sidosryhmiä.
 - Kuntien liikenneturvallisuusryhmä (niissä kunnissa missä on perustettu, osassa Valonia mukana).
- Joustavuutta; teemoja tulee ja menee vuosien aikana ja toimintaa sopeutetaan ajankohtaisten teemojen mukaan. Esimerkiksi ”kuntien luontoryhmä” vielä odottaa ensimmäistä tapaamista.

NEUVONTAA JA SPARRAUSTA

- Säännöllisten ryhmien lisäksi teemakohtaisia ajankohtaispalavereja esim. kuntien ympäristö- ja ilmasto-ohjelmatyön edistämiseksi ml. kuntakohtaiset vesistöpalaverit.
- Asiantuntija-apuna esimerkiksi lausuntoihin taustatietoja, maastokäynneillä mukana.
- Viestintää ajankohtaisista teemoista, rahoitusmahdollisuuksista, avustamista hankesuunnittelussa, asiantuntija-apua hankkeen toteuttamiseen.
- Yhteistyöverkostojen kautta laajempaa tietämystä kuntien tarpeista. Valonia on hanketoimija ja pystyy yhdistämään eri kuntien tarpeita laajemmiksikin hankekokonaisuuksiksi.
 - Valonialla laajat verkostot myös valtakunnallisesti.
- Kuntalaisten ja yhdistysten neuvontaa kunnan tukena (esimerkiksi jätevesi- ja energianeuvonta sekä kestävän kuluttamisen neuvonta). Tietoa välittyy myös kunnille, miten kunta voi vaikuttaa.

ESIMERKKEJÄ HANKEYHTEISTYÖSTÄ

VALONIA

VARSINAIS-SUOMEN HELMIKUNNAT - YHTEISHANKE

- Kunta-Helmi erityisavustusta; Valonia pääkoordinaattori + 7 kuntaa, jotka toteuttavat luonnonhoitotoita.
- Hoito- ja inventointikohteita: 23 perinnebiotooppia, 8 metsäistä kohdetta, 2 lintuvesikohdetta ja 1 puroympäristö

VARSINAIS-SUOMEN HELMIKUNNAT-HAKUPROSESSI

- Aloitettiin **viestinnällä** kuntiin sekä järjestämällä tiedotuswebinaari Helmi-elinympäristöohjelmasta ja Kunta-Helmin hakukriteereistä
- **Hakuaikaa oli runsaasti** (hyvä juttu!), joten kesän ajan oli aikaa miettiä sopivia kohteita.
 - Kunnat laativat omat hankehakemuksensa ja -budjetin Valonian ja ELYn avustuksella. Valonia koosti näistä yhteisen hankehakemuksen.
 - Hankehakemuksien budjetteja viilattiin vielä hakuajan umpeuduttua, luonnonhoitotöiden hinnoittelun arviointi oli hankalaa, nyt tiedämme tarkemmin tunti- ja hehtaaritaksat ym.
- Taustalla ELYn perinnebiotooppikartoitukset sekä kohdekäynnit kuntien mailla
 - **Olemassa olevasta luontotiedosta oli helppo lähteä luomaan hanketta.**
 - Ongelmana on, että luontotietoa hankehakujen taustalle tarvitaan lisää.
- Yhteensä Varsinais-Suomen kunnissa Helmi-töitä tehdään noin 800 000 eurolla
 - Yhteishankkeen lisäksi Varsinais-Suomessa kuntien omia hankkeita (Turku, Uusikaupunki, Parainen, Lieto ja Paimio)

HANKKEEN ETENEMINEN

- Kunnat toteuttaa ja Valonia huolehtii ja tarjoaa asiantuntija-apua toteutukseen, viestintään ym. Tiivistä yhteydenpitoa tarvitaan.
- Jokaisen kunnan kanssa kuntakohtaisia palaverieja hankkeen toteutuksesta, myös viestinnän kanssa. Jokaisen kunnan löydettävä oma sisäinen toimintatapa. Mieluummin liikaa palaverieja.
- Kuntien yhteisiä palaverieja sekä sidosryhmäpalaverieja. Yhteishanke pyrki viestimään toiminnasta kokonaisuutena.
- Maksatus ja raportointi Valonian kautta. Yhteydenpito rahoittajan suuntaan.
- Ostopalvelujen koordinoitua yhteishankkeen kautta esim. ruovikoiden niitot ja perinnebiotooppien hoitosuunnittelu.
- Kehitetään kuntien hankeosaamista sekä luonnonhoidon yhteistyötä ja jalkautetaan uusia toimintamalleja.
- Hankkeen avulla laajempaa kuntayhteistyötä esim. kehitetään kuntien ympäristöviestintää sekä voidaan suunnitella uusia hankkeita.
 - Sisarhanke alkamassa [Lumoa yhteistyöllä](#), jossa muun muassa työllistämispalvelujen kanssa kehitetään luonnonhoidon oppimisympäristöä.

MUUTAMA MUUKIN HANKE KUNTIEN KANSSA

- Virtaa kaupunkipuroihin – Kuninkojan kunnostaminen
(rahoittaja YM Helmi)
 - Turun kaupungin hallinnoima hanke, jossa Valonia kumppanina.
- Valuma-aluesuunnittelu ja puunkäyttö maa- ja metsätalouden vesienhallinnassa ja vesiensuojelussa -hanke (PUUJALKA)
(rahoittaja MMM)
 - Turku, Salo, Paimionjoki-yhdistyksen toiminta-alue mukana hankkeessa
 - Kohde kuntien valuma-alueilla edistetään luonnonmukaista vesienhallintaa, purokunnostuksissa hyödynnetään erityisesti puumateriaalia valumavesin pidättämisessä ja puhdistamisessa.
 - Levitetään tietoa valumavesien luonnonmukaisesta hallinnasta sekä ylipäänsä valuma-alueajattelusta maakunnan alueella.

JA PARI MUUTA ESIMERKKIÄ

- Kuntien yritysneuvonta ilmastotoimien tukena (2021-2022). Hankkeessa kehitetään Naantalina, Raision, Maskun, Liedon, Loimaan ja Someron kanssa yritysneuvonnan ilmasto-osaamista ja kannustetaan kuntien yrityksiä vähähiilisyteen. Sis. myös koulutusta kuntapäätäjille.
- Yksittäiset toimeksiannot hyödyttävät myös laajemmin. Esimerkiksi Valonia laati Taajamametsäselvityksen Liedon kunnalle (2018). Aihepiirin ja tiedon laajempi jakelu -> järjestettiin Taajamametsäseminaari.

KUNTA- JA HANKEYHTEISTYÖSSÄ VOI VAIN VOITTA

- **Jatkuvuutta.** Kunnissa on paljon henkilöstövaihdoksia, jolloin tietoa voi kadota viestinvaihdossa.
 - Tiivis yhteistyö alueellisen organisaation ja muiden kuntien välillä vähentää sitä riskiä ja tuo jatkuvuutta.
 - Uudet viranhaltijat napataan heti mukaan toimintaan.
 - Valonia tekee tiivistä yhteistyötä kunnan eri toimialojen kanssa, toiminta on laaja-alaista ja näkökulmia yhdistelevää.
- **Alueellinen kokonaisuus.** Alueellinen hankeorganisaatio pystyy nivomaan eri kuntien tarpeita hankkeiden toimeenpanoon. Mm.:
 - luontotiedon kerääminen, tieto kuntien hyödynnettävissä
 - koulutuksia viranhaltijoille, kuntapäätäjille
 - alueellista viestintää laajoista ympäristö- ja ilmastokokonaisuuksista
 - uusia toimintamalleja
- **Yhteistyötä.** Kuntien vastuunkanto toimenpiteiden toteutuksessa, alueellinen organisaatio ei voi tehdä kaikkea kunnan puolesta, mutta on tukena ja asiantuntija-apuna.

UUSI KUNTA-HELMI HAKU (JA MUITAKIN) TULOSSA

- Pääsääntöisesti vain positiivisia kokemuksia Kunta-Helmi avustuksesta. Kunnat olleet tyytyväisiä. Yhteistyö rahoittajan kanssa ollut helppoa ja joustavaa. Helmi-työstä on myös ollut mukava viestiä, työtä jolla on merkitystä.
- Vinkkejä tulevaan Helmi-hakuun (ja muihinkin):
 - **Hankehallinto vie aikaa!** Jos tuntuu ettei nytkään aika riitä mihinkään, niin Helmi ei tuo lisää aikaa, siispä kannattaa vakavasti harkita yhteishanketta muiden kuntien tai organisaatioiden kanssa. Jos hankkeistaminen ei ole tuttua, aloittakaa selkeällä kokonaisuudella, josta on jo hyvät lähtötiedot.
 - **Budjetin laadintaan kannattaa panostaa.** Kyselkää vinkkejä etenkin toteutuneisiin kustannuksiin, toteutunut työaika sekä aikataulujen pitävyys. Muutoksia tapahtuu aina ja valitettavasti hinnat nousee vuosi vuodelta.

TILAA UUTISKIRJEEMME!

valonia.fi/uutiskirje

 @valonia_keskus

 @valonia.fi

 @valoniakeskus

OLLAAN YHTEYKSISSÄ!

Katariina Yli-Heikkilä
ympäristöasiantuntija
katariina.yli-heikkila@valonia.fi
040 5522 369

Valonia/Varsinais-Suomen liito